

УДК 635:631.527.145

**Позняк О.В.**, молодший науковий співробітник

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

## КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ СЕЛЕКЦІЙНИХ РОЗРОБОК В ОВОЧІВНИЦТВІ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД

Реаліями сьогодення в Україні за умови інноваційно-інвестиційного розвитку агропромислового виробництва є те, що наукові знання і досвід та їх комерційне використання це фундамент сталого економічного зростання. Інноваційні процеси у рослинництві мають бути спрямовані на збільшення обсягів виробництва продукції. Це можливо, поряд з іншими чинниками, завдяки зростанню урожайності сільськогосподарських культур. Тобто, інноваційна політика повинна будуватися на вдосконаленні методів селекції, створенні і впровадженні у виробництво нових сортів і гібридів сільськогосподарських культур, які мають відповідати високим продуктивним потенціалом, освоєнні науково обґрунтованих систем їх вирощування та насінництва. Щодо вітчизняної галузі овочівництва, то інноваційні розробки селекційного характеру мають бути направлені на створення високопродуктивних, адаптованих до природнокліматичних умов України сортів, які мають лікувально-профілактичні, протекторні властивості, зовнішню привабливість, придатність до тривалого зберігання, промислової переробки, механізованого збирання та інші ознаки підвищення конкурентоспроможності товарної продукції. Від комплексу ознак новостворених сортів і гібридів залежить урожайність, якість, екологічна чистота, енерговитратність виробництва. Оскільки в державі спостерігається необґрунтований процес прискореної ліквідації державного сектору економіки з непередбаченою заміною його нерозвиненою приватною формою власності, що зумовлює значні

ускладнення у формуванні розвитку інноваційної діяльності, отже, необхідно враховувати дану тенденцію і, зокрема в овочівництві, створювати відповідний продукт для впровадження у приватному секторі.

Селекційна робота з малопоширеними видами овочевих рослин на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України розпочата у 1993 році. У результаті створені сорти, що внесені до Державного реєстру сортів, придатних до поширення в Україні. Одержані в останні роки селекційні розробки проходять науково-технічні і кваліфікаційну експертизу в компетентних експертних закладах. Варто відмітити, що сорти деяких видів рослин створені в Україні вперше і на сьогодні є єдиними у Державному реєстрі сортів, придатних до поширення в Україні. На сьогодні актуальним завданням в цьому напрямі досліджень в установі є реалізація/передача права власності на сорти рослин, укладання ліцензійних договорів на інтелектуальний продукт, що дасть можливість економити час і кошти на здійснення подальших власних досліджень зі створення новітнього конкурентоздатного асортименту овочевих рослин, скоротити терміни їх освоєння, забезпечить збільшення конкурентоспроможної продукції - новітніх розробок селекційного характеру, сприятиме раціональному використанню наукових кадрів. Адже процес економічного зростання залежить не лише від створення новинок у вигляді інновацій, а й від ступеня їх поширення та масового застосування.

УДК 635:633.88:581.142.22.4/16.631.55

**Позняк О. В.**, молодший науковий співробітник

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

## НАСІННИЦТВО НОВОГО СОРТУ МАТЕРИНКИ ЗВИЧАЙНОЇ ОРАНТА (ЩОДО ТЕРМІНУ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ПОСІВНИХ ЯКОСТЕЙ НАСІННЯ)

Насіння багатьох пряно-смакових, ароматичних, лікарських рослин, зокрема і материнки звичайної (*Origanum vulgare* L.) - багаторічної рослини родини Глухокропивні, або Губоцвіті (*Lamiaceae /Labiatae/*), характеризується низьким рівнем схожості і значним рівнем коливання енергії проростання, що пов'язано з підвищеним вмістом в насіннєвій оболонці ефірної олії, яка є перешкодою для його набухання і проростання. Через повільний ріст в початковий період вегетації сіянці можуть бути дуже сприйнят-

ливими до ураження фітопатогенними грибами та бактеріями і спорофітною мікробіотою, що викликає запліснявіння насіння і проростків.

Крім того, насіння більшості багаторічних видів рослин після дозрівання знаходяться у стані глибокого спокою, для проростання воно має пройти через стан сну ембріону; цей період різний і залежить як від виду рослин, так і від умов зберігання насіння. Стратифікацію, яка використовується у виробничих умовах, для партії насіння, що направляється для проведен-

ня аналізу, не проводять, адже насіння не може зазнавати якого-небудь впливу зовнішніх факторів, зокрема, температурного.

Мета роботи: дослідити залежність посівних якостей насіння (зокрема енергії проростання і схожості) нового сорту материнки звичайної Оранта, вирощеного на Чернігівщині, від тривалості періоду з часу збирання до закладання насіння на пророщування (проведення аналізу). Визначення енергії проростання і схожості насіння проводили у лабораторних умовах за температури 20-30 °C протягом відповідно 7 та 21 доби згідно ДСТУ 4138-2002.

У середньому за 2 роки досліджень енергія проростання витриманого протягом 35 місяців базового насіння сорту материнки звичайної Оранта становила 58 % (на 35 % більше за енергію проростання насіння, що зберігалось протягом місяця). Відповідно зросла й схожість насіння і становила 78,5%, що на 8,5% більше за

мінімальний показник, передбачений стандартом, і на 46,5% більше показника для насіння, що зберігалось протягом 1 місяця. Тобто партії насіння як урожаю 2014 р., так і урожаю 2015 р. відповідали встановленим стандартом (для ДН і БН – 70 %) значенням для базового і базового насіння.

Насіння цього сорту 2014 року урожаю через 12 місяців після зберігання не втратило посівних якостей: енергія проростання становила 67 %, а схожість – 80 %, що на 10 % більше від мінімальних значень, передбачених стандартом, і на 36 % більше за схожість насіння, що зберігалось протягом місяця. Залишались високими ці показники і після 17 місяців зберігання.

Отже, встановлено, що свіжозібране насіння материнки звичайної сорту Оранта має низьку енергію проростання і схожість, дослідження низки аспектів у цьому напрямі необхідно продовжити.

UDK635.521:631.527

**Pozniak O.V.**, junior research worker

Research station «Mayak» of the Institute of Vegetables and Melons of NAAS of Ukraine

E-mail: olp18@meta.ua

## ‘SKARB’ - VARIETY OF ROMAINE LETTUCE

In modern conditions of the development of the agricultural manufacturing in Ukraine the branch of vegetable-growing is based on creation and usage of the up-to-date innovative products. Innovative breeding elaborations are directed on creation of high-productive, adapted to the natural climatic conditions of Ukraine varieties of vegetable plants which have medical and preventive, protective characteristics, are attractive, fit for long storage, processing, mechanical gathering and possess other features of rise of the competitiveness of the products.

In this context receiving of the competitive assortment of rare, not traditional for a certain region, varieties of lettuce is topical for breeding researches. To such belong, in particular, celery lettuce, or romaine lettuce.

At the research station «Mayak» of the Institute of Vegetables and Melons of NAAS of Ukraine a variety of lettuce romaine lettuce ‘Skarb’ was created (Patent №150238).

The seeds of the created variety are of brown color. The seedling shows no appearance of anthocyan. The leafas per lobing is not parted, as per diameter it is big. The head is tight, big, its form in the lengthwise cut is narrow-elliptical. As per

position the leaves are erect. As per thickness the leaf is thick, its position by gathering ripeness (external leaves) is erect. As per form the leaf is elliptical. The form of the top of the leaf is blunt. The leaves are dark green, without display of anthocyan colour. From the front side the leaf is moderately glossy. The leafis moderately papuliferous, papulas are of medium size.Undulationand lobing of the edge of the leaf are absent. Venation of the leaf is not flabellate. Lateral development is absent.

It takes 48 days from the mass seedlings to commercial ripeness, the period of validity – 20 days. The seeds ripen on the 108<sup>th</sup> day.

Crop yield of the commercial heads of the new variety is 32 t/ha. Weight of one plant is 810,0 g, weight of one head – 556,0 g. The head is tight. The advantage of the new variety is its drought resistance, capacity to form commercial heads in conditions of drought and high temperatures by outdoor growing.

The variety of the lettuce – romaine lettuce ‘Skarb’ is recommended for introduction in agricultural establishments of all forms of ownership and management and in private housing for outdoor and indoor planting in all zones of Ukraine.